

Vraag nr. 301
van 16 april 2004
van de heer ANDRÉ-EMIEL BOGAERT

Werken NV Zeekanaal Bornem – Vervuilde baggerspecie

Vlaanderen werd opnieuw opgeschrikt door een zoveelste dossier van bodemvervuiling door het gebruik van vervuilde baggerspecie. Dat de NV Zeekanaal, een NV van publiek recht die werkt met openbare middelen, bij onderhavig dossier betrokken is, is een zeer ernstige vaststelling en een deuk voor het Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) en het kerntakendebat. Dit bodemschandaal is des te erger omdat het Vlaams Parlement nog zeer recentelijk - toevallig op 1 april ll. - het ontwerp van decreet betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Waterwegen en Zeekanaal, naamloze vennootschap van publiek recht, heeft goedgekeurd.

Overheid en burgers moeten en mogen kunnen uitgaan van een onvoorwaardelijk vertrouwen in quasi-administraties die als intern verzelfstandigd agentschap (IVA) of extern verzelfstandigd agentschap (EVA) buiten de gewone administraties vanwege de overheid belangrijke opdrachten en openbare geldmiddelen toegewezen krijgen. Nu het BBB via een resem dringende decreten in verband met de verzelfstandiging van zogenaamde agentschappen in het Vlaams Parlement gestalte krijgt, kunnen we schandalen als deze missen als de pest.

In vroegere vraagstellingen aan de Vlaamse regering heb ik reeds herhaalde malen de vinger op de wonde gelegd inzake opvolging en controle van tal van waterbouwkundige projecten in onder meer de maritieme toegangen, waarmee honderden miljoenen euro zijn gemoeid. De werken in kwestie van de NV Zeekanaal op de terreinen in Bornem vallen evenwel niet onder het algemeen overzicht van voormelde waterbouwkundige projecten. Het gaat hier om een beheersopdracht van de NV Zeekanaal, die onder meer moet instaan voor onderhoud en exploitatie van het Zeekanaal Brussel-Schelde. Het is in het kader van deze werkzaamheden dat NV Zeekanaal aan derden opdracht gaf een oude kanaalarm op haar eigen terreinen in Bornem te dempen, om hem aldus dienstig te maken als toegangsweg naar een gepland industriegebied.

De eigen Vlaamse administratie, namelijk de Vlaamse Milieu-inspectie, heeft nu ontdekt dat de dempingswerken met vervuilde baggerspecie gebeuren. Daarenboven blijkt nu dat de baggerwerken voordien reeds werden stilgelegd omdat de nodige vergunningen ontbraken. De NV Zeekanaal, verantwoording verschuldigd aan de Vlaamse regering én aan het Vlaams Parlement, ging dus tweemaal in de fout, namelijk éénmaal op het vlak van vergunningen en een tweede maal op het vlak van het werken met vervuilde baggerspecie. Het hoeft geen betoog dat heel wat insiders (maar ook outsiders, namelijk de burgers) zich terecht afvragen hoe dit mogelijk was, of dit in andere dossiers ook reeds het geval is geweest, of dergelijke baggerspecie ook door andere administraties en/of openbare instellingen bij de uitvoering van waterbouwkundige projecten wordt gebruikt, welke lacunes er zijn in de controle, enzovoort.

Gelet op de ernst van de feiten, op de betrokkenheid van de overheid, op het rolmodel van rechtspersonen naar publiek recht en op de politieke verantwoordelijkheid van de Vlaamse regering, die te pas en te onpas haar beleid onder "het primaat van de politiek" wil voeren, is het van uitzonderlijk belang dat de verantwoordelijken (de NV naar publiek recht, de betrokken administratie en laatst maar zeker de Vlaamse regering) per kerende én tekst en uitleg zouden geven én het gewraakte euvel zouden verhelpen.

1. Waren de Vlaamse regering en/of de betrokken administratie op de hoogte van de thans via de pers vernomen problemen omtrent ten eerste de vergunningen en ten tweede de bodemvervuiling via gebruik van vervuilde baggerspecie ?
2. Bestaat er terzake een beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de betrokken NV, thans een EVA, en bevat deze voldoende clausules om de rechten van de overheid en haar burgers te vrijwaren ?
3. Hoe voeren de Vlaamse regering en haar administratie de nodige opvolging en controle van de werkzaamheden uitgevoerd door NV's naar publiek recht (thans IVA's of EVA's) ?
4. Hebben de Vlaamse regering en/of haar administratie ook zicht op de contracten van onderaanneming bij de NV Zeekanaal, aangezien de

vervuilde baggerspecie door derde baggeraannemers werd aangevoerd ?

5. Heeft de Vlaamse regering reeds enig idee van waar de vervuilde baggerspecie werd aangevoerd voor de demping van de oude kanaalarm in Bornem ?
6. Zijn de bevoegde minister en/of de Vlaamse regering bereid hun politieke verantwoordelijkheden te nemen, namelijk ingevolge hun eigen principe van het primaat van de politiek ?
7. Op welke wijze wordt het Vlaams Parlement per werkjaar betrokken bij en/of ingelicht over de werkzaamheden van het kluwen aan instituten, Vlaamse openbare instellingen (VOI), NV's, thans IVA's en EVA's, die eigenlijk leiden tot debudgettering, tot eigen spelregels en aldus ontsnappen aan de normale parlementaire controle ?

Antwoord

1. De specie die aangevoerd werd in de oude kanaalarm in Bornem (Wintam) werd gebaggerd ter hoogte van de kaaimuur ex-Grace met behulp van een kraan op een ponton. Voorafgaandelijk werd in den droge de bovengrond verwijderd en aldaar verwerkt.

Zowel de NV Zeekanaal in haar hoedanigheid van administratief bouwheer, de afdeling Zeeschelde van de administratie Waterwegen en Zeewezen, als de aannemer waren ervan op de hoogte dat het achterliggende terrein een voormalig stort is van de stad Brussel en andere. De uitvoeringsmethode streefde ernaar het huisvuil niet te vermengen met de afgraving voor de kaaimuur. De afgraving voor dit huisvuil werd vooraf verwijderd.

Het is mogelijk dat bij de afgraving toch nog specie van het vroegere stort onder water is afgegleeden, mee is opgeschept tijdens het baggeren en vervolgens onopgemerkt mee is afgevoerd.

De mogelijkheid van een of meerdere sluikstorten kan niet worden uitgesloten. De NV Zeekanaal heeft terzake een klacht ingediend tegen onbekenden. Het onderzoek loopt nog.

Voorafgaand aan de werken heeft een erkende bodemsaneringsdeskundige monsters genomen en proeven laten uitvoeren. Gevolg gevend aan de resultaten van dit onderzoek werd een gebruikscertificaat "type bodem" afgeleverd door de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM).

Rekening houdende met de gerealiseerde maximale afgraving kan slechts een kleine hoeveelheid door afschuiving in het Zeekanaal terecht gekomen en via het baggeren mee opgeschept en zo onopgemerkt mee afgevoerd zijn.

Het is duidelijk dat hier geen intentie is geweest om de milieuwetgeving te overtreden.

Van de aangevoerde specie werden stalen genomen. Uit de eerste resultaten van de analyses die hierop werden uitgevoerd, blijkt dat de specie die werd afgezet in het midden van de oude kanaalarm niet is verontreinigd en voldoet aan de kwaliteit "bodem". Uit de analyses van de specie die werd afgezet tegen de oorspronkelijke oever van de toevoergeul van de oude Zeesluis van Wintam blijkt volgens de bodemsaneringsdeskundige grotendeels slechts een lichte verontreiniging.

De NV Zeekanaal vond het raadzaam deze specie af te voeren naar een erkend verwerker. Aldus werd circa 1.100 m³ afgevoerd, zijnde minder dan 2 % van de neergezette baggerspecie. Ingeval de bevoegde instanties van oordeel zijn dat nog specie dient te worden afgevoerd, kan dit gebeuren.

De werken werden niet voorheen stilgelegd. Deze laatste stillegging werd vrijwillig door de NV Zeekanaal uitgevoerd. Voor een goed begrip wens ik hierbij wel te vermelden dat er op 12 december 2000 door de administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen (Arohm) Antwerpen een stakingsbevel werd gegeven voor reliëfwijzigingswerken in de nabije omgeving, die uitgevoerd werden door een andere aannemer. Het betrof evenwel geen werken aan de oude kanaalarm in Wintam en het stakingsbevel was niet gerelateerd aan de hier aangehaalde milieuaspecten. Het stakingsbevel werd, na onderzoek, op 12 januari 2001 ingetrokken.

De minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie werd op de hoogte gebracht.

2. Er bestaat op dit ogenblik nog geen beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de NV Zeekanaal, momenteel nog geen EVA, maar een Vlaamse openbare instelling. Een ontwerp van beheersovereenkomst, eerder ingediend door de NV Zeekanaal werd, gelet op "Beter Bestuurlijk Beleid", in beraad gehouden.
3. De NV Zeekanaal wordt gecontroleerd door de raad van bestuur, de regeringscommissaris, de inspecteur van Financiën en het Rekenhof.
4. Overeenkomstig artikel 10 van de Algemene Aannemingsvoorwaarden (bijlage bij het KB van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten) wordt de aanbestedende overheid geacht geen contractuele band te hebben met onderaannemers en oefent zij er - enkele uitzonderingen m.b.t. de erkenning en dergelijke meer daargelaten - bijgevolg geen toezicht op uit.

Voor een goed begrip dient hier wel vermeld te worden dat het hier geen onderaannemer betreft. Op aannemingscontracten gegund door een VOI wordt toegezien door de raad van bestuur, de regeringscommissaris, de inspecteur van Financiën en het Rekenhof.

5. Deze vraag werd reeds behandeld onder subvraag 1.
6. Zoals eerder uiteengezet onder de subvragen 3 en 4, worden de beslissingen in een Vlaamse openbare instelling genomen door de raad van bestuur.
7. Het Vlaams Parlement is bij de werking van de NV Zeekanaal betrokken via de begroting en via de beleidsnota's waarvan de NV Zeekanaal een onderdeel uitmaakt.

Het is feitelijk en juridisch onjuist dat de NV Zeekanaal aanleiding geeft tot debudgettering. De eigen spelregels van de NV Zeekanaal zijn geen andere dan die welke door het Vlaams Parlement werden goedgekeurd via het decreet van 4 mei 1994 betreffende de naamloze ven-

nootschap Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen, zoals later gewijzigd. Het toezicht hierop is geregeld via de wet 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, in zoverre zij betrekking heeft op de instellingen van categorie B.